

Contents :

- * Municipal Money Of Brodnica From 17th Century?
- * Gdańsk's Shilling Dated 1812 Punched On French Coin
- * The Interesting False Elbląg's Shilling Of Zygmunt Stary
- * The Memories Of Gdańsk Numismatists
- * The False Kopiejki Of Władysław IVth
- * St. Eligiusz - Patron Saint Of Numismatists
- * The Register Of Gdańsk's Medals

The article "Municipal Money Of Brodnica ..." concerns stamping coins in Brodnica between 1640-1670. Many coins mostly weak or counterfeit were specially punched with Brodnica municipal signs in order to guarantee that those coins would be exchanged for stable, hard money. There is also an illustrated example of such a coin in this article. The author - **J. Tylicki**.

The next publication contains some critical comments on the article about coins of the Duchy of Warsaw punched on Austrian kreutzers which was published in previous issue of GZN. There is also a detailed description of Gdańsk's shilling dated 1812 punched on French coin in this article. The author - **E. Kopicki**

The following article describes carefully an interesting example of false Elbląg's shilling of Zygmunt Stary dated 1531. The photo of that coin is also attached to it. The author - **P. Bohdanowicz**.

"The Memories ..." are dedicated to Prof. Edwin Rozenkranz. The short biographical note and the most important numismatic publications of that great person are presented in this article. The author **Al. M. Kuźmin**.

The next article warns us against counterfeit kopiejki. Since several years a lot of those coins appeared on Polish numismatic market. (see illustrated examples on p. 13-14). They are counterfeited in very cunning way so they can be difficult to identify. The author **P. Bohdanowicz**.

Continuation Of The Register Of Gdańsk's Medals. The author - **M. Frąckowiak**.

Furthermore we can learn from this issue of GZN about St. Eligiusz - Patron Saint of numismatists, the author **Al. R. Kuźmin (Jun.)** and some interesting numismatic news from Tricity.

Translated by **KARO**

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 22

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

Pismo ukazuje się od 1988 roku

Redaguje:

Aleksander M. Kuzmin

Współpraca:

Aleksandra Szymańska

Miłosz Frąckowiak

Henryk Kościński

Paweł Bohdanowicz

Zdjęcia:

Alfons Klejna

Cyfrowa obróbka zdjęć:

Aleksander M. Kuzmin

Paweł Bohdanowicz

Wydawca:

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy:

80 - 958 Gdańsk ul. Mariacka 25/26
tel. (058) 31 - 50 - 32

Adres redakcji:

81 - 601 Gdynia ul. Apollina 38
tel. (058) 21 - 43 - 67

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprowadzane wewnątrz Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów odpowiedzialni są autorzy.

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

NR 22

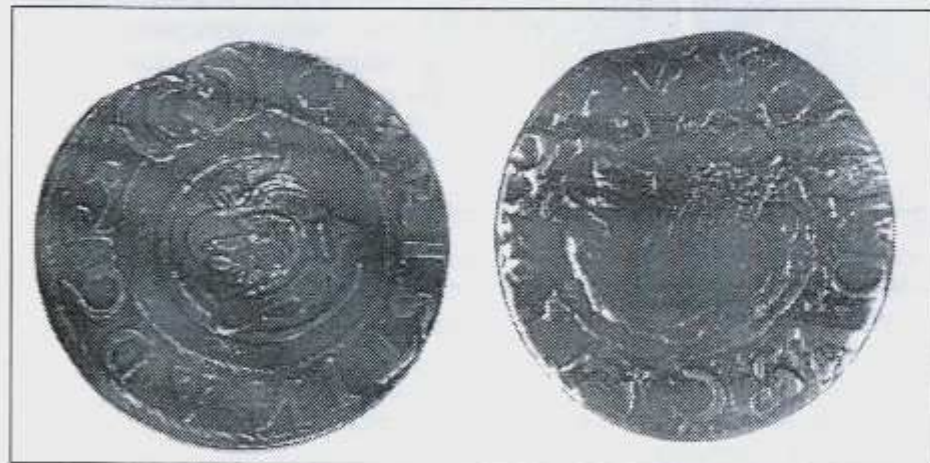
GDYNIA, grudzień 1995r.

W NUMERZE :

MIEJSKI PIENIĄDZ BRODNICY Z XVII W. ?	J. TYLICKI	str.	3
SZELAĞ GDAŃSKI Z 1812 ROKU PRZEBITY Z FRANCUSKIEJ MONETY	E. KOPICKI	str.	6
CIEKAWY FALSYFIKAT SZELAĞA ELBLĄSKIEGO ZYGMUNTA STAREGO	P. BOHDANOWICZ		8
WSPOMNIENIA O GDAŃSKICH NUMIZMATYKACH (4)	AL. M. KUŹMIN	str.	10
FALSZYWE KOPIEJKI WŁADYSŁAWA IV	P. BOHDANOWICZ		12
ŚWIĘTY ELIGIUSZ - PATRONEM NUMIZMATYKÓW	AL. R. KUŹMIN(Jun)		15
REJESTR MEDALI GDAŃSKICH (cd)	M. FRĄCKOWIAK	str.	17
Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN	ALEMKA	str.	23

MIEJSKI PIENIĄDZ BRODNICY Z XVII w. ?

Niedawno udało mi się natrafić w kolekcji prywatnej w kraju na ciekawy egzemplarz pieniądza kontrasygnowanego [il. 1, 2]. Sama moneta - o ile pozwala się zorientować źle wybity, oraz zdeformowany kontrasygnaturą rewers - jest ryskim szelągiem Krystyny, z nieczytelną datą (\emptyset - 14,5 mm). Widoczna na nim cecha została już opublikowana w pionierskim zestawieniu takich znaków na monetach przez Gustawa Soubise Bisiera¹⁾. Autor ten - za niezidentyfikowanymi badaczami obcymi - sądził, że dodatkowy symbol należy do miasta Amsterdamu²⁾. We wstępie do wspomnianego tekstu, redakcja apelowała o wyjaśnienie zamieszczonych tam ilustracji kontrasygnatur³⁾. Prośbę tą uda się być może - po osiemdziesięciu z górą latach - w odniesieniu do omawianej cechy spełnić.

fot. 1

fot. 2

fotografie 1 i 2 fałszywy szeląg ryski Krystyny (l. 1640?), cechowany przez miasto Brodnice, zbiory prywatne - awers i rewers. (Fot. autor)

Forma i wymiary kontrmarki wskazują na puncę złotniczą, a zatem umieszczaną jako znak gwarancyjny na wyrobach z metali szlachetnych, przeważnie srebrnych. Charakterystyczne godło w postaci otwartej, wzniesionej prawej dłoni nowsze kompendium cech złotniczych identyfikuje jako stosowane w puncach Paryża i Altenburga w Saksonii⁴⁾; dalsze, zbliżone wyobrażenia na

puncach Schwäbisch-Hall, Nantes czy Antwerpii (którą Soubise Bisier zapewne pomylił z mającym zupełnie inny herb Amsterdamem), wzbogacone są o inne elementy: krzyże, lub koronę⁵). Fakt, że omawiana cecha widziana była - według Soubise Bisiera - wyłącznie na monetach Rzeczypospolitej: szelągach (w tym boratynkach) koronnych i litewskich⁶), wydaje się wszakże przeczyć jej zagranicznej genezie. Najbardziej też zbliżona forma dłoni - o pogrubionym nadgarstku - występuje w cechach miejskich znacznie bliższego ośrodka złotniczego, który opracowany został dopiero stosunkowo niedawno - Brodnicy⁷).

fol. 3

Punca miejska Brodnicy (wraz z puncą złotnika CS), stopa pacyfikahu, ok. 1670-80, Radzyn Chełmiński, kościół parafialny. (Reprodukcja Z. Smoliński)

Będący podstawowym elementem herbu miasta znak heraldyczny⁸) umieszczony jest w podobnym kształcie na kilku wyrobach pochodzących z 2 połowy XVII w., przeważnie sygnowanych przez mistrza "CS" [il. 3]⁹). Puncce te różnią się od występującej na omawianym numizmacie najbardziej formą prostej, owalnej tarczy.

Jako przyczyny umieszczenia symbolu na monecie przypuścić można:

- wykorzystanie drobnego, niewiele wartego pieniądza w celu próbnego odbicia cechy złotniczej;
- oznakowanie w ten sposób przez miasto pieniądza fałszywego;
- użycie oznaczenia zgodnie z jego pierwotnym zadaniem - gwarancji wartości przedmiotu przez sygnującego.

Pierwszej ewentualności nie da się oczywiście nigdy w pełni wykluczyć, choć powtarzalność bicia puncy na monetach raczej jej przeczy. Druga hipoteza znajduje uzasadnienie w fakcie, iż wszystkie znane niegdyś Soubise Bisierowi cechowane "dłonią" monety były fałszywe¹⁰); fałszywy jest również prezentowany tu szeląg, wykonany z czystej miedzi i posiadający zbarbaryzowany rysunek oraz inskrypcje. Rodzi się jednak pytanie o celowość zabiegu. Drobnym pieniądzem, zalewającym Rzeczpospolitą najpierw podczas ubogiego w pomniejszych mennictwo panowania Władysława IV (monety obce, w tym ryskie), a następnie w czasie obfitującego w nieszczęśliwe reformy monety krajowej królowania jego brata (boratynki), w całości posiadał cechy oficjalnych fałszerstw¹¹); prywatne

fałszerstwa niewiele już tu mogły zmienić na gorsze. Trzecie przypuszczenie wydaje się w tym kontekście najprawdopodobniejsze: byłaby to próba stabilizacji lokalnego obiegu i rynku poprzez poświadczoną miejskim znakiem obietnicę wykupienia określonej ilości podiej, zwłaszcza podrabianej drobnicy w dobrej monecie.

Hipotezy tej nie można niestety potwierdzić dokumentami¹²), przeprowadzenie tego typu akcji jest jednak w ówczesnej Brodnicy do pomyślenia. Pruskie miasto doprowadziła do rozkwitu gospodarczego w pierwszej ćwierci stulecia starościna Anna Wazówna, królewska siostra. Po jej śmierci w 1625 r. protestancka ludność Brodnicy spotykała się z licznymi szykanami¹³); mimo to wciąż pewni siebie mieszczaństwo wygrało proces o swobodne praktykowanie wiary z podstarościm Wiewierskim, zaś w 1646 r. uzyskali zgodę Władysława IV na wykupienie domu z przeznaczeniem na protestancki zbor i urządzenie go¹⁴). Wymagająca sporych funduszy aktywność miasta wskazuje na jego dobrą w dalszym ciągu pozycję ekonomiczną. Z tego też czasu pochodzi pierwsza zachowana weduta Brodnicy¹⁵). Interesujące, że odgrywający czołową rolę w ówczesnej polityce ośrodka Johann Christoph Krell, nazwany "dyplomata w małym stylu", człowiek piastujący wiele miejskich godności¹⁶), był zarazem założycielem brodnickiego cechu złotniczego i jego pierwszym mistrzem¹⁷). Bardziej zrozumiałe stawałoby się zatem użycie puncy złotniczej dla przeprowadzenia miejskiej akcji kontrasygnowania monet. Wprawdzie kształt cechy brodnickiej na rzadkich wyrobach z pierwszej połowy XVII w., dających się przypisać Krellowi, odbiega od użytej na numizmacie¹⁸), możemy tu mieć jednak do czynienia z puncą przejściową, która po niewielkich zmianach przybrała swą bardziej znaną, typową dla ostatniej trzeciej wieku formę. Cechowanie monet w Brodnicy należałoby więc umieszczać w latach ok. 1640 - 1670. Zgadzałoby się to z datowaniem monet, na których obserwowano puncę: omawiany tu szeląg pochodzi zapewne z lat 1640-tych, zaś Soubise Bisier wymienia numizmaty Jana Kazimierza, w tym szeląg koronny z r.1653, oraz boratynki (l. 1660)¹⁹). Prawnych przyczyn podjęcia przez miasto czynności mających na celu utrzymanie równowagi rynku można dopatrywać się w wymienianym przez monografistę Brodnicy obowiązku Rady i cechów utrzymywania stałego zaopatrzenia w chleb, mięso i piwo, a zatem kontrolowania handlu w celu przeciwdziałania niedostatkom i drożyznie²⁰).

Sukces emisji lokalnego, gwarantowanego przez Brodnicę pieniądza wydaje się potwierdzać fakt jego niemal pełnego wykupu: mimo dość długiego - jak się zdaje - okresu znakowania monet, okazów takich zidentyfikowano dotychczas zaledwie kilka egzemplarzy.

Jacek Tylicki (Toruń)

PRZYPISY

- 1/ Gustaw Soubise Bisier, *Kontrasygnatury prywatne na monetach*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne 1911, 11, s. 165-6 i 12, s. 184-6 oraz tabl. 22 i 25; tu 12, s. 184, nr 18 i il. 18 tabl. 22
- 2/ *Ibidem*, 12, s. 184 nr 18.

- 3./ *ibidem*, 11, s. 165 (Przypis Redakcji).
- 4./ Jan Diviš, *Markenzeichen auf Silber*, Praha 1984³, s. 128 nr 860 i 863: chodzi odpowiednio o kontrmarkę z lat 1762-8 i cechę miejską z XVII w.
- 5./ *ibidem*, s. 128, nr 858, 859 i 861-2.
- 6./ G. Soubise Bisier, *op. cit.*, 12 s. 184 nr 18. Zilustrowana tu punca wybita została na słabo czytelnej boratynce (11, tabl. 22, nr 18).
- 7./ Tadeusz Chrzanowski, Marian Kornecki, *Brodnica - nieznaną ośrodek złotniczy*, Folia Historiae Artium, t. XVII (1981), s. 133 n.
- 8./ Na ten temat pisał ostatnio Jan K. Melnicki, *Herb miasta Brodnicy (historia, legendy, podobieństwa)*, Szkice Brodnickie, t. 2, 1993, s. 301-307.
- 9./ Np. na stopie z l. 1670-80, dorobionej do pacyfikału w kościele parafialnym w Radzynie Chelmińskim (ok. 1600 r.). Fotografia cechy: Muzeum Okręgowe w Toruniu, Kartoteka Dziel Złotniczych, sygn. neg. 123145 (niepublikowana). Zob. też T. Chrzanowski, M. Kornecki, *op. cit.*, s. 140-143 (mistrz "CS", pacyfikał - s. 140-141 i il. 9 s. 139 - całość). Zbliżoną punce z łódki na kadzielo w tym samym kościele reprodukuje ostatnio Michał Gradowski, *Znaki na srebrze...*, Warszawa 1994, s. 63 nr 1.
- 10./ G. Soubise Bisier, *op. cit.*, 12, s. 184 nr 18.
- 11./ Por., np., Tadeusz Kalkowski, *Tysiąc lat monety polskiej*, Kraków 1983³, s. 147-8 i 158-162.
- 12./ Archiwalia miejskie Brodnicy zachowały się jedynie wrywkowo, głównie w Archiwach Państwowych w Bydgoszczy i Toruniu. Duży zespół aktów miejskich (322 j.a.) znajdował się do 1945 r. w Danziger Staatsarchiv; jego losy są niestety obecnie nieznane - Czesław Biernat, *Archiwum Państwowe w Gdańsku. Przewodnik po zasobie do 1945 r.*, Warszawa - Łódź 1992, s. 260 nr GAP 348.
- 13./ Hans Plehn, *Geschichte des Kreises Strassburg in Westpreussen*, Leipzig 1900, s. 124-150 (stosunki religijne w mieście za Anny i po jej śmierci). O zapobiegliwości królowej jako administratorki wspomina Renata Pawlak, *Anna Władowa - niepospolita kobieta I Rzeczypospolitej*, Szkice Brodnickie, t. 2, 1993, s. 166.
- 14./ H. Plehn, *op. cit.*, s. 151-6.
- 15./ Jacek Tylicki, *Najwcześniejszy widok Brodnicy z r. 1642*, Szkice Brodnickie, t. 3 (w przygotowaniu).
- 16./ Określony mianem Szłazka Krell występuje w 1635 r. jako "spokrewniony z Ławą" (*Gerichsverwandter*), w 1641 - "z Radą" (*Ratsverwandter*); w 1645 r. był prawdopodobnie superintendentem miejscowej gminy ewangelickiej, w tym charakterze biorąc udział w obradach toruńskiego *Colloquium Charitativum*. W 1651 r. wreszcie został burmistrzem. Wiele razy jeździł miał on na dwór królewski w sprawach sporów wyznaniowych, jak również prowadził pertraktacje z wielkimi miastami protestanckimi - H. Plehn, *op. cit.*, s. 153, 180, 186; także T. Chrzanowski, M. Kornecki, *op. cit.*, s. 137-8.
- 17./ Był to rzadki w większych miastach, lecz możliwy na prowincji wypadek dojścia do najwyższego znaczenia człowieka ze stanu rzemieślniczego. Krell pojechał miał do Warszawy w r. 1635 na własny koszt, i tam uzyskać od króla potwierdzenie roli cechu złotników, stolarzy i szklarzy. Zaprowadzona przez Kröllia kronika cechu, znana z tytułu i streszczenia fragmentów zawartości, mogąca zawierać wiele dalszych interesujących dla niniejszych rozważań informacji, znajdowała się przed I wojną światową w Brodnicy, i miała być przekazana wraz z innymi aktami cechowymi do Torunia; później jednak niestety zaginęła (por. przyp. 12) - H. Plehn, *op. cit.*, s. 196; Antoni Chudziński, *Brodnica w XVIII w.*, Warszawa 1903, s. 48; T. Chrzanowski, M. Kornecki, *op. cit.*, s. 133-4.
- 18./ Przykładem służy nie wymieniona przez Chrzanowskiego i Korneckiego, *op. cit.*, puszka na komunikanty w skarbcu katedry plockiej, z lat 1640-50, sygnowana "K" i małą, okrągłą puncą, ukazującą prymitywnie odwzorowaną dłoń - fotografia cech w Muzeum Okręgowym w Toruniu, Kartoteka Dziel Złotniczych, sygn. neg. 137279 (niepublikowana).
- 19./ Zob. przyp. 6.
- 20./ H. Plehn, *op. cit.*, s. 175. Autor opiera się częściowo na zachowanym ówczesnie wilkierzu miasta Golubia z r. 1622, który uważa jednak za reprezentatywny i dla Brodnicy.

SZELĄG GDAŃSKI Z 1812 ROKU PRZEBITY Z FRANCUSKIEJ MONETY

Al. M. Kuźmin i P. Bohdanowicz w notatce "Trojak Księstwa Warszawskiego z 1811 roku odbity na 3 krajcarach austriackich z 1800 roku" poruszyli niezmiernie ciekawe zagadnienie monet przebijanych, omawiając oprócz trojaka także 1 i 5 groszówki Księstwa Warszawskiego przebijane z monet

pruskich oraz szóstaki obłożonego Zamościa przebijane z 6 krajcarów austriackich. Na marginesie chciałbym jednak zaznaczyć, że nie są mi znane 1 i 5 groszówki Księstwa Warszawskiego przebijane z 1/48 talara pruskiego. Dostępna literatura: Czapski poz. 7919 i 10145, Terlecki: Katalog monet polskich 1765 - 1864 poz. 483 i 489, Berezowski, Kostrzębski, moje opracowania a także monety, które wystąpiły na aukcjach w Gdańsku i Warszawie wykazują tylko monety przebijane z 1/24 talara pruskiego. Co prawda W. Terlecki w Mennicy Warszawskiej na stronie 76 niekonsekwentnie pisze o 1/48 talara pruskiego przypuszczam jednak, że jest to przeoczenie. Poza tym średnica 1 i 5 groszówek Księstwa Warszawskiego wynosi ok. 20 mm co odpowiada średnicy 1/24 talara pruskiego, podczas gdy średnica 1/48 talara pruskiego wynosi ok. 18 mm. Byłbym więc wdzięczny za udokumentowaną informację o 1 i 5 groszach Księstwa Warszawskiego przebijanych z 1/48 talara pruskiego?

W uzupełnieniu wyżej wymienionej notatki niech mi będzie wolno właśnie na łamach Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych specjalizujących się w monetach gdańskich omówić bardziej szczegółowo szeląg gdański z 1812 roku przebit z monety francuskiej podany w moim Skorowidzu poz. 7811.

Jak wiadomo w 1807 roku na mocy pokoju zawartego między Francją, Prusami i Rosją w Tylży, Gdańsk z przyległościami został odebrany Prusom i ogłoszony wolnym miastem. Był on zależny od Francji i faktycznie stanowił bazę wojsk napoleońskich. W 1808 roku otwarto tu własną mennicę pod zarządem Jana Ludwika Meyera, który oznaczał monety inicjałem M. Wybiano tutaj miedziane szelągi w 1808 i 1812 roku i grosze w 1809 i 1812 roku. Znane są także niezmiernie rzadkie monety próbne: miedziane szelągi z 1808 i 1809 roku. Zarówno szelągi jak i grosze wybijane były dla użytku kolekcjonerów w srebrze i złocie i stanowią dzisiaj dużą rzadkość.

W zbiorze M. Gumowskiego znajdował się także unikalny szeląg gdański z 1812 roku przebit z 1/2 franka francuskiego. Oto jego szczegółowy opis i porównanie ze srebrnym szelągiem bitym na normalnym krążku.

Literatura: Skorowidz.../7811

Skorowidz.../7810; Cz./5353

Metal: srebro

srebro

Waga: 2,47 g

1,23 g

Średnica : 19 mm	16 mm
Obrzeże : skośno-środkowe	gładkie
Stan : II	II
Aw. 18-12	18-12

w otoku:

"NAPOLEON EMPEREUR"

Rw. I	I
SCHILLING	SCHILLING
M	M

w otoku:

"REPUBLIQUE FRANCAISE AN 13 H"

Rok 13 zgodnie z kalendarzem republikańskim odpowiada dacie 23.09.1804 do 22.09.1805, H oznacza mennicę La Rochelle.

Edmund Kopicki

CIEKAWY FALSYFIKAT SZELĄGA ELBLĄSKIEGO ZYGMUNTA STAREGO

W jednym z trójmiejskich zbiorów znajduje się ciekawy falszyfikat szeląga elbląskiego Zygmunta Starego z datą 1531. Oto jego zdjęcie i opis:

Aw: Orzeł prus królewskich (ręka z mieczem z prawej strony patrzącego), wewnętrzna obwódka perełkowa, wokół napis:

+ SIGIS * DEI * GRA * REX * POLON
zewnątrzna obwódka perełkowa.

Rw: Mały herb Elbląga, wewnętrzna obwódka perełkowa, wokół napis:

+ SOLIDVS * CIVI * ELBIN * 1531
zewnątrzna obwódka perełkowa.

Ø: 21 + 23 mm

Waga:

Metal:

Miedź, prawdopodobnie z domieszką srebra, ślady srebrzenia lub cynowania nie zachowały się.

Oś:

Wykonanie:

Moneta wybita stemplami, na awersie bardzo wyraźny ślad odskoku stempla, na rewersie miejscami lekkie niedobicia, krążek wycięty nożycami, prawdopodobnie po odbiciu stempla.

Stan:

III-, nieznacznie starta, czyszczona chemicznie.

Jest to niewątpliwie falszyfikat z epoki. Bardzo interesujące są legendy na awersie i rewersie monety. Ze wszystkich monet Zygmunta Starego: koronnych, litewskich, pruskich i miejskich tylko na szelągach gdańskich umieszczane były w skrócie słowa: **SIGISMVNDVS DEI GRATIA REX...** Wszystkie inne monety, w tym również inne nominały z mennicy gdańskiej mają napis zaczynający się: **SIGISMVNDVS I REX...** lub **SIGISMVNDVS PRIMVS REX...** oczywiście w formie skróconej. Awers omawianego falszyfikatu jest więc awersem szeląga gdańskiego. Nie mniej interesująca jest legenda rewersu. Na żadnym z notowanych w literaturze szelągów elbląskich nie występuje wyraz **SOLIDVS** w formie pełnej. Znane są jedynie szelągi z wyrazem skróconym: **SOLID** lub **SOLI**. Falszeryz nie naśladował więc w sposób bierny oryginału, lecz tworzył legendę w sposób

świadomy, w pewnym sensie ulepszając ją. Możliwe jest również, że forma **SOLIDVS** została zapożyczona z szeląga ziem pruskich.

Połączenie awersu i rewersu różnych mennic, pomieszczenie znaków mennicznych itp. zdarza się na falsyfikatach z epoki dość często. Najdziwniejsze hybrydy występują na przykład wśród falsyfikatów suchawskich, gdzie zdarza się spotkać nie tylko połączenie awersu i rewersu różnych mennic, ale nawet różnych epok i różnych państw (np. hybrydy polsko-szwedzkie). Niemniej jednak omawiany falsyfikat jest ciekawym przypadkiem, gdyż fałszerz łącząc różne wzory nie popełnił żadnego błędu. Napisy, chociaż są inne niż na oryginale, jednak zachowują sens.

Paweł Bohdanowicz

WSPOMNIENIA O GDAŃSKICH NUMIZMATYKACH

(4)

Tym razem chciałbym przypomnieć PT Czytelnikom sylwetkę prof. Edwina Rozenkranza.

Edwin Rozenkranz urodził się 2 czerwca 1925 roku w Czatkowach koło Tczewa. Rodzicami jego byli Leonard Rozenkranz inspektor Kontroli Skarbowej na granicy polsko-gdańskiej i Anna z domu Wąs. W 1937 roku podjął naukę w Państwowym Gimnazjum Męskim w Tczewie. Podczas wojny wraz z rodzicami zmuszony był do przeniesienia się do Generalnej Guberni. W 1943 roku wstępuje do Armii Krajowej. Walczy w Powstaniu Warszawskim, uczestniczy w

dramatycznych bojach o Stare Miasto. Raniony dostaje się do niewoli niemieckiej. Po wojnie w latach 1946 - 48 kończy Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku a w latach 1948 - 52 Wydział Prawa na Uniwersytecie AM w Poznaniu. W latach 60-ych pracował na Wydziale Historii w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku a od 1970 roku na Uniwersytecie Gdańskim gdzie ostatnio kierował Katedrą Historii Powszechnej Państwa i Prawa. Oprócz działalności historyczno - prawnej będącej jego podstawową działalnością naukową zajmował się profesor numizmatyką a

szczególnie problemami mennictwa Pomorza Gdańskiego. Problematyka ta do dziś stanowi jedną z najmniej rozpoznanych dziedzin w numizmatyce polskiej.

Profesor E. Rozenkranz pozostawił po sobie dość liczne publikacje i rozprawy dotyczące m.in. numizmatyki do najważniejszych z nich należą :

- *Denary księcia Bogusława bite w latach 1190 - 1200*. Pomorania Antiqua t.VI 1975r.

- *Denary książęce Pomorza Gdańskiego w XIII wieku*. [W:] *Otchłani Wieków* ; 1983 z.1-2 s. 106 i n.

W artykule tym Autor podjął próbę systematyki monet Pomorza Gdańskiego, dzieląc je na 8 grup-generacji.

- *Pieniądz Pomorza Gdańskiego w XIII stuleciu*. [W:] 700 lat układu kępińskiego. Materiały na sesję naukową organizowaną przez Gdańskie Towarzystwo Naukowe i Oddział Gdańskiego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w dniach 11 - 12 XII 1982r. Gdańsk 1982 s. 82 - 92.

- *Mennica książęca w Tczewie w XIII wieku*. [W:] *Zapiski Historyczne* t. 26; 1961r.

- *Denarius Dersoviensis. Organizacja prawna działalności emisyjnej mennicy tczewskiej w latach 1260 - 1305*. Pomorania Antiqua t. XIII.

Ta rozprawa to najlepiej udokumentowana działalność mennicy w Tczewie. *Mennica książęca...*, a zwłaszcza *Denarius Dersoviensis...*, stanowią niejako kompendium aktualnych wiadomości na temat mennicy tczewskiej.

Edwin Rozenkranz jest współautorem, wraz z Panią Martą Męciewską, książki wydanej sumptem Muzeum Archeologicznego w Gdańsku pt: *Pieniądz w Prusach Królewskich za Kazimierza Jagiellończyka w świetle skarbu z Lęborka*.

W *Mennicy Gdańskiej* autorstwa Mariana Gumowskiego, wydanej po 25 latach od jej napisania, w uzupełnieniach, rozdział pt: "EMISJE GDAŃSKIE Z XIII WIEKU. VIII ANEKS DO KATALOGU ODMIAN MONET GDAŃSKICH MARIANA GUMOWSKIEGO" - jest autorstwa Edwina Rozenkranza.

Opublikował także dwa artykuły w Gdańskich Zeszytach Numizmatycznych w numerze 6 z 1992 roku:

- *Insygnia Orła Białego*.

Artykuł napisany z okazji 200 rocznicy Konstytucji 3-go Maja. Narodowy Bank Polski wyemitował na tę okoliczność monetę miedzioniklową gdzie przedstawiony był orzeł z regaliami. W związku z licznymi acz niesłusznymi uwagami dziennikarzy prasy codziennej w artykule tym prof. Rozenkranz wyjaśnia między innymi genezę orłów z regaliami.

W numerze 8 GZN z 1992 roku ukazał się drugi Jego artykuł:
- Mieszko I twórca pierwszego polskiego systemu monetarnego.

W licznych rozprawach historycznych dotyczących Pomorza Gdańskiego podejmował problematykę mennictwa tych ziem.

Był wieloletnim członkiem naszego Towarzystwa, rzadko wprawdzie bywał na naszych zebraniach ale też nikomu nie odmówił pomocy i wyjaśnień dotyczących numizmatyki w ogóle a numizmatyki Pomorza Gdańskiego w szczególności. Ci z nas, którzy interesowali się problematyką mennictwa Pomorza Wschodniego czerpali z Jego przebogatych wiadomości z tej dziedziny. Był człowiekiem niezwykle skromnym i uczynnym.

Edwin Rozenkranz zmarł 13 września 1993 roku w Gdańsku.
Cześć Jego pamięci.

Aleksander M. Kuźmin

SPROSTOWANIE

W numerze 21 w Dziale Osobliwości nr 4 wkraśl się przykry błąd. Otóż zdanie: " Powszechnie znane są 5-groszówki Księstwa Warszawskiego przebijane z pruskich monet 1/48 talara " powinno brzmieć : " Powszechnie znane są 5-groszówki Księstwa Warszawskiego przebijane z pruskich monet 1/24 talara " .

Za błąd i nieporozumienia wynikające z niego przepraszam Autorów i PT Czytelników.

Redaktor

FAŁSZYWE KOPIEJKI WŁADYSŁAWA IV

Od kilku lat napływają do Polski znaczne ilości fałszykatów numizmatycznych produkowanych za naszą wschodnią granicą. Większość z nich jest sprzedawana po niskich cenach jako kopie mające zastąpić w zbiorze rzadkie i niedostępne oryginały. Monety te nie mają jednak oznaczeń, które umożliwiłyby odróżnienie ich od oryginałów na pierwszy rzut oka. Wiele jest wykonanych na tyle dobrze, że mogą wprowadzić w błąd mniej doświadczonych kolekcjonerów. Często więc monety te są sztucznie postarzone i oferowane do sprzedaży jako oryginały.

Dość trudne do odróżnienia od oryginałów są, między innymi, fałszywe kopiejkę Władysława IV jako cara Rosji (1610 - 1612). Kopiejkę Władysława IV

zostały, być może, sfalszowane już w XIX wieku przez J.Majnerta. Zachował się bowiem fałszywy stempel rewersu jego autorstwa. Obecnie fałszywe kopiejkę Majnerta nie są jednak znane, możliwe, że wcale nie istnieją. Dość niebezpieczne są natomiast fałszyfikaty opisane poniżej, które najprawdopodobniej pochodzą ze wschodu, a zostały wybite kilka lat temu.

1. Aw: Napis w sześciu wierszach:

Rw: Jeździec z kopią w ręku i koroną na głowie, zwrócony w prawo.
Brak znaku mennicy.

Fałszykat ten ma naśladować kopiejkę moskiewską. Oryginały bite w Moskwie najczęściej nie mają znaku mennicy.

2. Aw: Wybity tym samym stemplem, co awers poprzedniego falsyfikatu.

Rw: Jeździec z kopią w ręku i koroną na głowie, zwrócony w prawo.

Znak mennicy II
PAI

Falsyfikat ten ma naśladować prawdopodobnie kopiejkę nowogrodzką. Oryginalne kopiejki Władysława IV z mennicy w Nowgorodzie są jeszcze znacznie rzadsze od moskiewskich. Sądząc z opisów w dostępnych publikacjach, znak mennicy na oryginałach ma postać HPΔ

3. Aw: Wybity tym samym stemplem, co awersy poprzednich falsyfiatów.

Rw: Jeździec z kopią w ręku i koroną na głowie, zwrócony w prawo.

Znak mennicy IIIC

Falsyfikat ten nosi na rewersie znak mennicy pskowskiej. Oryginalne kopiejki Władysława IV z tej mennicy nie są znane.

Stemple opisanych powyżej falsyfikatów zostały wygrawerowane ręcznie. Płatki zostały uzyskane przez ręczne rozklepanie kawałków srebra, nie będących jednak kawałkami srebrnego drutu. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że płatki oryginalnych kopiejek leżkowych były uzyskiwane przez rozklepanie odcinka drutu srebrnego o długości kilkunastu milimetrów. Falszerstwo zdradza jednak przede wszystkim fakt użycia we wszystkich trzech przypadkach tego samego stempla awersu. Jest rzeczą oczywiście niemożliwą, aby w trzech różnych mennicach użyto tego samego stempla.

Na zdjęciach prezentowane są egzemplarze falsyfikatów oznaczone puncą z wypukłą literą F we wklęsłym prostokącie. Oznaczenie takie posiadają wszystkie falsyfikaty, które przewinęły się przez zbiór niżej podpisanego.

Paweł Bohdanowicz

ŚWIĘTY ELIGIUSZ - PATRONEM NUMIZMATYKÓW

Wiele zawodów i profesji posiada swoich patronów. Dla numizmatyków najodpowiedniejszym mógłby być św. Eligiusz, którego pamięć czcimy 1 grudnia.

Nasz święty urodził się między 588 rokiem a 590 w Chaptelat w rodzinie gallo-rzymskiej z rodziców Eucheriusza i Terrigi. Jako zawód wybrał sobie mincerstwo, w którym to kształcił się pod okiem głośnego Abbona. Doskonalił się także w zawodzie złotnika i kowala. Osiągnął taki kunszt, że ówczesny król Franków Chlotar II zamówił u niego złoty tron. Dzieło to przyniosło mu powszechne uznanie i sławę. Zewsząd sypały się zamówienia. Do najslawniejszych przypisywanych mu dzieł wymienić należy kielich z Chelles, grób św. Marcina w Tours i mauzoleum św. Dionizego w Paryżu.

W latach 629 - 639 Chlotar II a następnie Dagobert I powierzyli mu prowadzenie mennicy i skarbu królewskiego. Z tego okresu pochodzą monety frankońskie, na których widnieje inskrypcja ELIGIUS MONETARIUS - wymowny ślad działalności Eligiusza. Jako złotnik i mincerz św. Eligiusz posiadał ogromne dochody. Obracał je jednak na cele charytatywne i kościelne. Był fundatorem wielu klasztorów i kościołów. W roku 639 po śmierci Dagoberta I porzucił służbę królewską i wstąpił do zakonu. 13 V 641 roku został konsekrowany na biskupa Noyon. Przez resztę życia poświęcił się swej diecezji. Prowadził też ożywioną akcję misyjną we Flandrii i Fryzji. Podczas jednej z tego typu wypraw w roku 660 dnia 1 grudnia św. Eligiusz jako 70 letni starzec zakończył życie.

Kult św. Eligiusza rozpowszechnił się nie tyle ze względu na jego działalność misyjną i duszpasterską, ale głównie dlatego, że złotnicy, mincerze, kowale i inni artyści w metalach obrali go sobie za patrona w całej Europie Zachodniej. Od co najmniej 400 lat znany jest również w Polsce. W Krakowie istniała kaplica złotników pod wezwaniem św. Eligiusza. Do niej to złotnik Korneliusz Buis (Cornelius Buys) w roku 1609 wykonał kutą w blasze miedzianej i grubo pozłacanej tablicę z wizerunkiem św. Eligiusza w pracowni. Jest to jeden z najokazalszych i najoryginalniejszych zabytków krakowskiego złotnictwa. Tablica ta znajduje się w zbiorach Muzeum Historycznego miasta Krakowa.

Ikonografia przedstawia św. Eligiusza w stroju biskupa z kielichem w ręku, ale też bardzo często w zakładzie rzemieślniczym z młotem, obcęgami i kowadłem.

Z powyższej notki biograficznej wynika, że św. Eligiusz mógłby z powodzeniem objąć patronat nad numizmatykami polskimi wzorem ich kolegów z Europy Zachodniej.

Aleksander R. Kuźmin (Jun)

W związku z ukazaniem się w Dzienniku Ustaw nr 120 z b.r. rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki dotyczącego m. in. nagród za znaleziska i wykopaliska archeologiczne a więc rozporządzenia, którym jesteśmy bardzo zainteresowani, poniżej przytaczamy treść tego rozporządzenia *in extenso*:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KULTURY I SZTUKI

z dnia 10 października 1995 r.

w sprawie trybu, rodzaju i wysokości udzielania nagród za znaleziska i wykopaliska archeologiczne

Na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (Dz. U. Nr. 10, poz. 48, z 1983 r. Nr 38, poz. 173, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198 i Nr 56, poz. 322) zarządza się co następuje:

§ 1. Znalazcy przedmiotu archeologicznego lub odkrywcy wykopaliska przysługują nagroda pieniężna lub dyplom.

§ 2. 1. Nagrody pieniężne za znaleziska lub wykopaliska oraz dyplomy przyznaje Minister Kultury i Sztuki na wniosek konserwatora.

2. Dotyczy o przyznaniu nagrody pieniężnej lub dyplomu powinna być podjęta w terminie 3 miesięcy od daty zawiadomienia konserwatora o znalezisku lub dokonaniu odkrycia wykopaliska.

§ 3. Przez użyte w rozporządzeniu określenie "konserwator" należy rozumieć wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego ze względu na miejsce znaleziska lub wykopaliska.

§ 4. 1. Nagrodę pieniężną przyznaje się, gdy znalezisko lub wykopalisko posiada wartość materialną.

2. Wysokość nagrody pieniężnej nie może przekroczyć 25-krotnego przeciętnego wynagrodzenia w sferze przedsiębiorstw, określonego obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, publikowanym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", obowiązującym w dniu wypłaty nagrody.

3. W wyjątkowych wypadkach, gdy znalezisko lub wykopalisko posiada wartość materialną, a także znaczną wartość historyczną, naukową lub artystyczną, na wniosek konserwatora, wysokość nagrody pieniężnej może ulec podwyższeniu do 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2.

§ 5. Jeżeli kilka osób znalazło przedmiot archeologiczny lub dokonało wykopaliska, nagrodę dzieli się w określonym przez te osoby stosunku, a w braku ich zgody - w częściach równych.

§ 6. W przypadku gdy wykopalisko lub znalezisko archeologiczne posiada wyłącznie wartość naukową, historyczną lub artystyczną, Minister Kultury i Sztuki przyznaje dyplom.

§ 7. W ciągu 3 dni po otrzymaniu zawiadomienia o znalezisku lub dokonaniu odkrycia wykopaliska konserwator:

1) sprawdza okoliczności faktyczne dotyczące znaleziska lub odkrycia wykopaliska i stanu ich zabezpieczenia,

2) podejmuje w razie potrzeby właściwe działania zabezpieczające.

§ 8. Po dokonaniu czynności, o których mowa w § 7, konserwator obowiązany jest przy udziale rzeczoznawców Ministra Kultury i Sztuki dokonać oceny wartości znaleziska pod względem historycznym, naukowym i artystycznym oraz dokonać oszacowania ich wartości materialnej.

§ 9. Nagroda nie przysługuje:

osobom zajmującym się zawodowo poszukiwaniami archeologicznymi, osobom zatrudnionym w grupach zorganizowanych dla poszukiwań archeologicznych przez państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne.

§ 10. Nagrody pieniężne wypłaca się ze środków przewidzianych na ochronę zabytków w budżecie Ministra Kultury i Sztuki.

§ 11. Ewidencję przyznanych dyplomów i nagród pieniężnych prowadzi Generalny Konserwator Zabytków.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 12 kwietnia 1963 r. w sprawie nagród za znaleziska i wykopaliska archeologiczne (Dz. U. Nr 21, poz. 111 i z 1988 r. Nr 2, poz. 6).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.

Minister Kultury i Sztuki: K. Dejmek

REJESTR MEDALI GDAŃSKICH (cd)

123. 1976 Wąż Eskulapa, herb Gdańska z napisem : GDAŃSK - XXV LAT ZORGANIZOWANYCH FORM REHABILITACJI 1951 - 1976. R. Splecione litery TWK /Towarzystwo Walki z Kalectwem/, promieniście rozchodzące się bruzdy, lany, Piotr Solecki 57,5 x 57,9 prostokąt o wybrzuszonych bokach w odcieniu błyszczącego mosiądzu. PAN - Biblioteka Gdańska 1725.
124. 1976 Popiersie, w około napis: ALEKSANDER MAJKOWSKI 1876 - 1938. R. Gryf, w otoku napis: ZRZESZENIE KASZUBSKO - POMORSKIE 1976, lany; Ryszard Stryjec Ø 62, 150 szt. PAN - Bibl. Gdańska 1727 - 1728, Przekrój Nr 1682 z 3.07.1977, Głos Wybrzeża Nr 158 z 14.07.1977.
125. 1976. X-LECIE ZJEDNOCZENIA PORTÓW MORSKICH 1966 - 1976, wokół emblematy Zarządów Portów Gdańska, Gdyni i Szczecina połączone splecionymi dłońmi. R. Fragmenty dźwigów portowych, w tle maszty statków, lany, Wiesław Komorowski, Ø 73, 10 szt. Polish Maritime News No 221, Jan. 1977.
126. 1976. Stylizowany orzeł, po obu jego stronach daty 1946 - 1976, w otoku napis: OCHOTNICZA REZERWA MILICJI OBYWATELSKIEJ. R. Statek

typu Ro-Ro, powyżej: STOCZNIA GDAŃSKA, poniżej: IM. LENINA, 69x52 owalny, tombak.

127. 1976. Głowa Merkurego, poniżej w otoku: IV FESTIWAL MODY - GDAŃSK 1976. R. Emblemat jarmarku i napis: JARMARK DOMINIKAŃSKI 2- 15 . VIII.76, lany, Piotr Solecki, Ø 74 w odcieniu mosiądzu a także i brązu.
128. 1976. W otoku: WYPRAWA DO OBU AMERYK 3. VII.1975 GEDANIA 9.IX.1976, w środku trasa rejsu i jacht dwumasztowy. R. RADA ROZWOJU ŻEGLARSTWA WOJEWÓDZTWA GDAŃSKIEGO, herb Gdańska i emblemat Zjednoczenia Portów Morskich, lany, Ø 79,7.
129. 1976. W górnej części medalu w łuku: XXX LAT SZKÓŁ BUDOWNICTWA OKRĘTOWEGO, w środku emblemat Stoczni Gdańskiej, poniżej trzy leżące książki. R. Statek typu Ro-Ro. Ø 68, tombak.
130. 1976. W środku emblemat SIMP. W otoku zewnętrznym: STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW POLSKICH. W otoku wewnętrznym: ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI W GDAŃSKU. R. Herb Gdańska z lwami, powyżej: XXX, poniżej 1946 - 1976, Ø 59, tombak w odcieniu mosiądzu i w odcieniu miedzi, wgłębienia czernione. Znane są medale o awersie tłoczonym w cienkiej blaszce aluminiowej, która połączona jest z rewersem w tombaku w odcieniu ciemno wiśniowym.
131. 1976. XXV LECIE WOJEWÓDZKIEGO PRZEDSIĘBIORSTWA ROBÓT DROGOWYCH W GDAŃSKU. R. Pasma drogi w perspektywie i litery WPRD (w literze D herb Gdańska) oraz daty: 1951 - 1976, lany, Piotr Solecki, Ø 74, posrebrzany.
132. 1976. XXV i dwa pasma drogi. W otoku napis: GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT DROGOWYCH. R. W tarczy herb Gdańska, Ø 69, tombak.

1977

133. 1977. XXX LAT PRZEDSIĘBIORSTWA ROBÓT CZERPALNYCH I PODWODNYCH GDAŃSK 1977. R. 100 MILIONOWY METR SZEŚCIENNY UROBKU W XXX-LECTIU, MW, Bogdan Bogusławski,

- Ø 70, tombak srebrzony 200 sztuk, patynowany 400 sztuk. II-329, Morze Nr 10/1977, PAN-Biblioteka Gdańska 1746.
134. 1977. XXV LAT BIURA PROJEKTÓW KOLEJOWYCH W GDAŃSKU 1952 - 1977, MW, Bernard Cofta, Ø 60, tombak srebrzony 500 sztuk, patynowany 50 sztuk. II-332.
135. 1977. 10 LAT POLSKIEJ ŻEGLUGI PROMOWEJ 1967 - 1977, MW, Piotr Gawron, Ø 70 tombak złożony 1000 sztuk, srebrzony 1000 sztuk, patynowany 1000 sztuk, II-340, PAN-Bibl. Gd. 1743.
136. 1977. XXX LAT CENTRALA RYBNA W GDYNI 1947 - 1977, herby Gdańska, Gdyni i Elbląga, MW, Andrzej Irzykowski, Ø 70, tombak srebrzony 1000 sztuk, II-359.
137. 1977. STOCZNIA PÓLNOCNA IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE. R. B-400, MW, Maria Korpalska-Talaga, 42x49 nieregularny, tombak patynowany 1000 sztuk, II-377, PAN-Bibl. Gd. 1755.
138. 1977. DNI LENINGRADU W GDAŃSKU 3 - 10. X. 1977. R. 60 LAT WIELKIEGO PAŹDZIERNIKA, napis powtórzony czterokrotnie, MW, Zygfryd Korpalski, Ø 70, tombak patynowany 1000 sztuk, II-378, PAN-Bibl. Gd. 1748.
139. 1977. 1950 - 1977 PIĘCSETNY STATEK DLA ARMATORA RADZIECKIEGO. R. Emblemat Stoczni i ukośny napis: STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, MW, Iwona Urbaniak-Zalewska, 67x67 w formie ośmioboku, tombak srebrzony 600 sztuk, patynowany 600 sztuk, II-461, PAN-Bibl. Gd. 1753, Głos Wybrzeża 4.04.1977 - Bandera radziecka na m/s "Profesor Popow".
140. 1977. 650 - lecie Ratusza Gdańskiego MCCCXXVII - MCMLXXVII, wybity w MW w 1978 roku, Albert Zajewski, Ø 70, tombak srebrzony 50 sztuk, patynowany 650 sztuk, Muzeum Historii Miasta Gdańska, II-645, PAN-Bibl. Gd. 1752.
141. 1977. Herb Gdańska i litery PG (Politechnika Gdańska) a w około : JUBILEUSZ 25 LAT DYPLOMÓW. R. WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY 1952 - 1977, 93x82 tombak, PAN-Bibl. Gd. 1744.

142. 1977. Głowa wynurzającego się nurka w hełmie, wokół:
PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT CZERPALNYCH I PODWODNYCH
GDAŃSK 1947 - 1977. R. Statki, w górnej części medalu w łuku:
TRZYDZIESTOLECIE PRC - 1977, lany, Wiesław Komorowski, Ø 65,5
PAN-Bibl. Gd. 1745.
143. 1977. XXV LECIE MERA-WAG ZAKŁADY MECHANIKI
PRECYZYJNEJ I AUTOMATYKI. R. Herb Gdańska i poniżej: GDAŃSK-
OLIWA 1952 - 1977, Ø 60, tombak, PAN-Bibl. Gd. 1749.
144. 1977. Emblemat Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego, bardzo duża litera B
i numer 422 oraz daty 1972 - 1977. R. Sylwetka trawiera-przetwórnicy typu B-
422 i napis: STOCZNIA PÓŁNOCNA IM. BOHATERÓW
WESTERPLATTE, J. Sm. Ø 67,3 tombak w odcieniu miedzi, PAN-Bibl.
Gd. 1754.
145. 1977. STOCZNIA PÓŁNOCNA IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE, w
tle orzeł polski. R. Zarysy sylwetek statków i wokół: 350 JEDNOSTKA
DLA ZSRR, lany, Ø 65,2, PAN-Bibl. Gd. 1756.
146. 1977. W środku emblemat Stoczni, w okręgu klucz do nakrętek ustawiony
pionowo, za nim sylwetka statku, poniżej XX, w otoku STOCZNIA
REMONTOWA RADUNIA. R. Kontur Wybrzeża Gdańskiego, herby Gdyni
i Gdańska i daty 1957 - 77, GSR, Ø 59, tombak w odcieniu brązu, także w
odcieniu błyszczącej miedzi, wgłębienia czernione.
147. 1977. Emblemat Stoczni dzielący daty 1952 - 1977, w tle zajmująca cały
medal cyfra rzymska XXV. R. Statki i dźwigi, poniżej: GDAŃSKA
STOCZNIA REMONTOWA, GSR, Ø 63, tombak.
148. 1977. Emblemat Stoczni dzielący daty 1952 - 1977, w tle zajmująca cały
medal cyfra rzymska XXV (jak na medalu 147). R. W środku napis: LATO Z
RADIEM, wokół symbole wakacji i wypoczynku, GSR, Ø 63, tombak.
149. 1977. Statki i dźwigi, poniżej napis: GDAŃSKA STOCZNIA
REMONTOWA (jak rewers medalu 147). R. SYGNAŁY DNIA, głośnik i
rozchodzące się fale radiowe, GSR, Ø 63, tombak.
150. 1977. WIECZÓR WYBRZEŻA 19 LUTY 1957 - 1977 20 LAT PRACY W
SŁUŻBIE ZIEMI GDAŃSKIEJ. R. Gryf pomorski i herby Gdańska, Gdyni i

- Sopotu oraz motywy kaszubskie, GSR, Ø 59, tombak w odcieniu błyszczącej
miedzi, wgłębienia czernione.
151. 1977. SEP - STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKICH ODDZIAŁ
GDAŃSKI. R. Kontur Wybrzeża Gdańskiego, emblemat SEP, herby Gdyni i
Gdańska oraz napis: 1932 GDYNIA, 1947 - 1977 GDAŃSK, GSR,
Zygmunt Przechowski, Tadeusz Gajor, Ø 64,2, tombak.
152. 1977. Głowa Merkurego, poniżej: V FESTIWAL MODY GDAŃSK 1977.
R. Emblemat Jarmarku Dominikańskiego i data: 1-14.VIII.77, Piotr Solecki,
Ø 74.
153. 1977. XXV LAT KATEDRY I ZAKŁADU TECHNOLOGII OKRĘTÓW
POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ, orzeł polski i herb Gdańska. R. Dziób statku
i daty: 1952 - 1977, lany, Gertruda Kuziemska-Wilczopolska, Ø 75.
154. 1977. 10000000 DWT POLSKIEGO PRZEMYSŁU OKRĘTOWEGO, w tle
tylnica statku ze śrubą i sterem. R. Emblemat ZPO i wokół napis:
ZJEDNOCZENIE PRZEMYSŁU OKRĘTOWEGO i daty 1949 - 1977, lany,
102x100 nieregularny pięciobok o zaokrąglonych narożach w odcieniu brązu
oraz w odcieniu miedzi.
155. 1977. XX LAT KLUB OFICERÓW REZERWY GDAŃSK. R. Odznaka
członkowska Klubu Oficerów Rezerwy Ligi Obrony Kraju i daty 1957 -
1977, lany, Ø 65,4.
156. 1977. Statki żaglowe z XVII wieku, wokół: ZWYCIĘSTWO FLOTY
POLSKIEJ POD OLIWĄ 28.XI.1627. R. Emblemat SMP -
STOWARZYSZENIE MARYNISTÓW POLSKICH - GDAŃSK-OLIWA
1977, lany, Józef Stasiński, opus 884, 97x94.
157. 1977. PZL BIMET XXX LAT WYTWÓRNIA ŁOŻYSK ŚLIZGOWYCH
R. Emblemat Zakładu i napis w górnym łuku: 1947 - 1977, lany, Piotr
Solecki, Ø 71,5.
158. 1977. Lira, herb Gdańska i maska sceniczna, wokół: AMATORSKI
TEATR POLSKI "OGNIWO" 1877 - 1977. R. Splecionc dłonie, żuraw
gdański i kamieniczki, wokół: TOWARZYSTWO OŚWIATOWE
"OGNIWO" GDAŃSK 1876 - 1976, Ø 9,5, tombak w odcieniu brązu a
także i srebra, Towarzystwo Przyjaciół Gdańska.

159. 1977. XXV LAT KOŁA P.Z.Ł. "OGAR" w GDAŃSKU, stojący pies. R. 1952 - 1977 MŁODZIEŻOWIEC KOŁO NR 6 OGAR, gałązka liściasta i iglasta, GSR, Ø 59,3, tombak w odcieniu brązu oraz mosiądzu.
160. 1977. DNI LENINGRADU W GDAŃSKU 1977, herb Gdańska i herb Leningradu. R. 60 LAT, w liczbie 60 flaga ZSRR i Polski oraz emblemat RSW - PRASA - KSIĄŻKA - RUCH. W tle nieregularna pięcioramienna gwiazda, wokół: WIELKA SOCJALISTYCZNA REWOLUCJA PAŹDZIERNIKOWA 1917 -1977, GSR, Ø 59, tombak.

1978

161. 1978. POLFERRIES POMERANIA - POLSKA ŻEGLUGA BAŁTYCKA KOŁOBRZEG - POLISH BALTIC SHIPPING CO. R. POLFERRIES - GDAŃSK - KOPENHAGA - LONDYN 1978, MW, Alfred Kózka, Ø 70, złożony 50 szt. srebrzony 150 szt. patynowany 400 szt. II-549.
162. 1978. Ciąg budynków wraz z Muzeum Archeologicznym przy Długim Pobrzeżu, POLSKIE TOWARZYSTWO ARCHEOLOGICZNE I NUMIZMATYCZNE W GDAŃSKU. R. Urna z VI wieku p.n.e., Z ODCHŁANI WIEKÓW - E PROFUNDO SAECULORUM, MW, Barbara Lis-Romańczuk, Ø 70, tombak srebrzony 250 szt. patynowany 500 szt. Polskie Towarzystwo Archeologiczne i Numizmatyczne Oddział w Gdańsku z okazji 25-lecia, II-558, PAN-Bibl. Gd. 1762 - 63.
163. 1978. PROJORS - BIURO PROJEKTÓW BUDOWNICTWA MORSKIEGO. R. XXX LAT W SŁUŻBIE GOSPODARKI MORSKIEJ, MW, Alojzy Michalak, 52x71 nieregularny, tombak patynowany 1000 szt. II-580.

Milosz Frąckowiak

Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

We wrześniu w Muzeum Historii Miasta Gdyni w pawilonie wystawienniczym przy Skwerze Kościuszki czynna była wystawa medali zatytułowana: PO AGRESJI 17 WRZEŚNIA 1939 ROKU. Wystawione medale pochodziły między innymi ze zbiorów znanego nam z licznych wystaw Pana Romualda L. Sieradzkiego członka naszego Towarzystwa. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem.

W Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie w okresie od maja do sierpnia 1995 roku czynna była wystawa medali pod tytułem: JAK CZARNECKI DO POZNANIA... Ekspozyty z tej wystawy pochodziły ze zbiorów członka naszego Towarzystwa Pana Konstantego Siekierskiego. Jak wynika z podziękowania przesłanego przez kierownictwo Muzeum, wystawę zwiedziło 15.198 osób. Gratulujemy!

W związku z obchodzoną rocznicą 400 - lecia Biblioteki Gdańskiej PAN Gdański Oddział PTN zorganizował akcję zbierania medali wśród członków n/Towarzystwa. Zbiory numizmatyczne Biblioteki Gdańskiej jak wiadomo są najbogatszymi zbiorami w naszym regionie. Na apel Zarządu Oddziału odpowiedziała niewielka tylko grupa członków, przekazując jednak około 60 medali. Medale te w formie daru n/Towarzystwa przekazane będą do zbiorów numizmatycznych Biblioteki Gdańskiej. Po zakończeniu akcji GZN poinformują swoich Czytelników o ofiarodawcach i dokładnej liczbie przekazanych numizmatów.

Zarząd Oddziału Gdańskiego PTN zaprasza Członków n/Towarzystwa na składkowe spotkanie Noworoczne w dniu 2.01.1996r. Spotkanie odbędzie się w sali odczytowej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku zaraz po zebraniu i odczycie.

W dniu 2.01.1996r. o godzinie 1700 odbędzie się odczyt - pogadanka na temat: * Przegląd aktualnych regionalnych wydawnictw numizmatycznych *. Prelegentem będzie Aleksander M. Kuzmin.

W związku ze zbliżającą się 70 rocznicą nadania praw miejskich Gdyni, zwracam się do wszystkich PT Czytelników o nadsyłanie wiadomości i możliwie czytelnych fotografii na temat wszelkich żetonów dotyczących Gdyni. Wiadomości proszę przysyłać na adres Redakcji.

ALEMKA

**Z OKAZJI ŚWIĄT BOŻEGO
NARODZENIA I NOWEGO
ROKU WSZYSTKIM NASZYM
PT CZYTELNIKOM
SKŁADAMY ŻYCZENIA
WSZELKIEJ POMYŚLNOŚCI,
ZDROWIA A TAKŻE
SUKCESÓW NA NIWIE
NUMIZMATYCZNEJ**

REDAKCJA

GDYŃSKA GIEŁDA KOLEKCJONERÓW

MONET
ZNACZKÓW
STAROCI
WIDOKÓWEK
ODZNACZEŃ

GDYNIA GŁÓWNA,
SALA KONFERENCYJNA
DWORCA KOLEJKI ELEKTRYCZNEJ,
II i IV NIEDZIELA MIESIĄCA 10⁰⁰ - 14⁰⁰

12 listopada

26 listopada

10 grudnia

17 grudnia (wyjątkowo !)

INFORMACJA:

tel. 29 - 76 - 41 wew. 163

w godzinach 10⁰⁰ - 18⁰⁰

KSIĄDZ DOKTORANT

JAN JANUSZ KOŁECKI
RZECZOZNAWCA

* OCENA I WYCENA

WYROBÓW Z METALI SZLACHETNYCH
ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
SZTUKI SAKRALNEJ I NUMIZMATÓW

* WYKŁADY

* KONSULTACJE

85-097 BYDGOSZCZ

ul. Jagiellońska 25/36 ; tel. 21-03-19